

Otto ja Saima Myllymäen esivanhemmat

13.6.2015 Reino Myllymäki

Sukututkimuksesta

Sukututkimusta on monenlaista. Voidaan selvittää jonkin henkilön esivanhempia, jolloin kysymys on lähinnä kuolleiden ihmisten tietojen keräämisestä ja järjestämisestä. Toisaalta voidaan tutkia jonkin historiallisen henkilön jälkeläisiä, jolloin lopulta tullaan nykyaikaan ja eläviin ihmisiin.

Sukututkimus on lain mukaan henkilörekisteri, johon saa kerätä tutkimuksen kannalta tärkeitä tietoja ihmisistä - elävistä ja kuolleista. Elävät voivat kieltää tietojensa lisäämisen tällaiseen rekisteriin, kuolleet eivät. Sukututkimuksen julkaisemista varten kannattaa hankkia jokaisen elävän ihmisen lupa. Niinpä omissa sukututkimuksissani ja niiden julkaisemisessa olen keskittynyt kuolleisiin ihmisiin.

Sukututkimuksen lähteet

Merkittävä osa sukututkimuksen lähteistä on jo verkossa. Hiski-palvelussa on tulkittuja ns. ”mustia kirjoja” ihmisten syntymisestä, kastamisesta, vihkimisestä, muuttamisesta sekä kuolemista ja haudauksesta. Myös rippikirjoja, jotka sisältävät arvokasta tietoa perheistä ja ihmisistä, on tulkittu kirjoiksi mm. Kokkolan pitäjän yläosan, johon Kaustinenkin kuului, osalta. Merkittävä osa historiallisesta materiaalista on mikrofilmattu, myöhemmin digitoitu ja saatettu kaikkien saataville internetin kautta. 100 vuotta nuorempaa aineistoa ei kuitenkaan julkaista netissä.

Muina lähteinä ovat muiden tekemät sukuselvitykset ja -kirjat, joskin näistä poimitut tiedot kannattaa aina tarkistaa. Sukututkimus on etsivän työtä, mielenkiintoista mutta aikaa vievää!

Jokaisella meistä on tuhansia esivanhempia

Jokaisella meillä on kaksi biologista vanhempaa, äiti ja isä. Isovanhempia on neljä. Kymmenen sukupolvea taaksepäin eli 1700-luvulla heitä on $2^{10} = 1024$. Toiset kymmenen sukupolvea taaksepäin eli 1500-luvulla heitä on 1 048 576. Suomessa ei ollut silloin niin paljon asukkaitakaan! Mitä opimme tästä? 1. Emme tule yhdestä ”talosta” vaan olemme sukua useimmille maakunnan ihmisille. 2. Esivanhempamme ovat olleet kaukaista sukua keskenään, jolloin samat henkilöt esiintyvät esivanhempiemme joukossa useampaan kertaan.

Naiset ja miehet ovat sukututkimuksessa samanarvoisia

Perimme 50 % geeneistämme äidiltä ja 50 % isältä. Siksi naisten ja miesten kuuluu olla sukututkimuksessa tasa-arvoisia. Tyttöjen perheet ovat samalla tavalla sukuun kuuluvia kuin poikienkin.

Historiassa näin ei tietenkään ole aina ollut. Varhaisimmissa syntyneiden luetteloissa lapselle on saatettu merkitä vain isä, ei äitiä. Todellisuudessa vain äidistä on lähes 100-prosenttinen varmuus. Myös kuollessaan nainen on saattanut olla vain jonkun miehen vaimo ilman nimeä.

Ruotsi oli kirkonkirjojen kieli

Vaikka suomi oli yksi Suur-Ruotsin virallisista kielistä, kirkonkirjat kirjoitettiin ruotsiksi aina 1800-luvun puoliväliin saakka. Niinpä nimet on kirjoitettu ruotsinkielisinä tuohon saakka, esimerkiksi Forsnabban talon perustaja oli kirjoissa Elias Olofsson Forsnabba. Ruotsinkielinen nimi ei ole tae henkilön ruotsinkielisyydestä ja olen kohtuullisen varma, että 1700-luvun maineikas sissipäälikkö ja monen keskipohjalaisen esi-isä oli todennäköisemmin Olli Hanninpoika Känsä kuin Olof Hansson Känsä. 1700-luvulla Kaustisen alue oli kuitenkin ruotsinkielisempi kuin nykyään.

Sukunimi tuli vasta 1921

Sukunimi tuli vasta 1921, siihen asti pohjalaisia talonpoikia kutsuttiin talon nimellä. Ruotusotamiehillä oli sukunimi, joka saattoi periytyä, ei kuitenkaan lapsille vaan ruodun seuraavalle sotamiehelle!

Sukututkimus sisältää aina virheitä

Sukututkimus sisältää aina virheitä, erityisesti mitä kauemmas menneisyyteen edetään. 1500-luvun esi-isämme ovat jo arvailua. Tulevaisuuden tutkimus löytää tutkimuksistamme virheet ja korjaa ne.

Otto ja Saima Myllymäki

Matti Otto Myllymäki syntyi 29.4.1901. Sukunimeksi hänelle tuli Myllymäki kuitenkin vasta vuoden 1921 alussa, jolloin Suomessa astui voimaan sukunimilaki. Siihen asti pohjalaisilla talonpojilla ei ollut sukunimeä, vaan sen sijaan käytettiin talonnimeä, joka Oton tapauksessa oli Forsnabba.

Saima Maria Paasila syntyi 12.9.1903. Samaan tapaan kuin Otolla, hänkin syntyi Harabackaan, jossa osa otti sukunimekseen Harabackan, osa Paasilan. Vihille pariskunta meni 5.12.1920, jolloin Otto oli 19- ja Saima vasta 17-vuotias.

Forsnabba

Otto oli suoraa isälinjaa Forsnabban talon perustajan Elias Olavinpoika Ahon jälkeläinen. Forsnabba on Köyhäjoen taloista vanhin, se ilmestyi rippikirjaan jo vuonna 1755, joskin Kokkolan pitäjän yläosan historian mukaan hän hankki talolleen perustamisluvan vasta 1772. Nimensä talo sai sijaintipaikastaan Köyhäjoen varrelta, tarkoittaahan Forsnabba koskeniemeä. Nykyisissä kartoissa Forsnabban kohdalla on Köyhäjoen rannalla Koskeniemeksi nimetty kohta. Nimi saattaa olla vanha, käytettiin Köyhäjoen rantaniittyjä heinämaina jo 1500-luvulla, jolloin Kaustisen tienoo oli ruotsinkielisempi kuin nykyään.

Suutari Elias Olavinpoika Aho

Forsnabban perustaja, Räyriingin Ahon talossa syntynyt Elias Olavinpoika Aho (16.6.1728-25.1.1805) omaa mielenkiintoisen historian. Syntymä- ja kastemerkintöjen jälkeen seuraavan kerran hän löytyy vuonna 1737 alkavasta rippikirjasta Ahon kohdalta merkinnällä "är i Geddala" eli "on Kentalassa". Sieltä hänen nimensä löytyykin isännän poikien ja tyttärien sekä renkien joukosta tittelinään "gässen" eli "nuorukainen", selvästi kuitenkin jotain muuta kuin isännän poika.

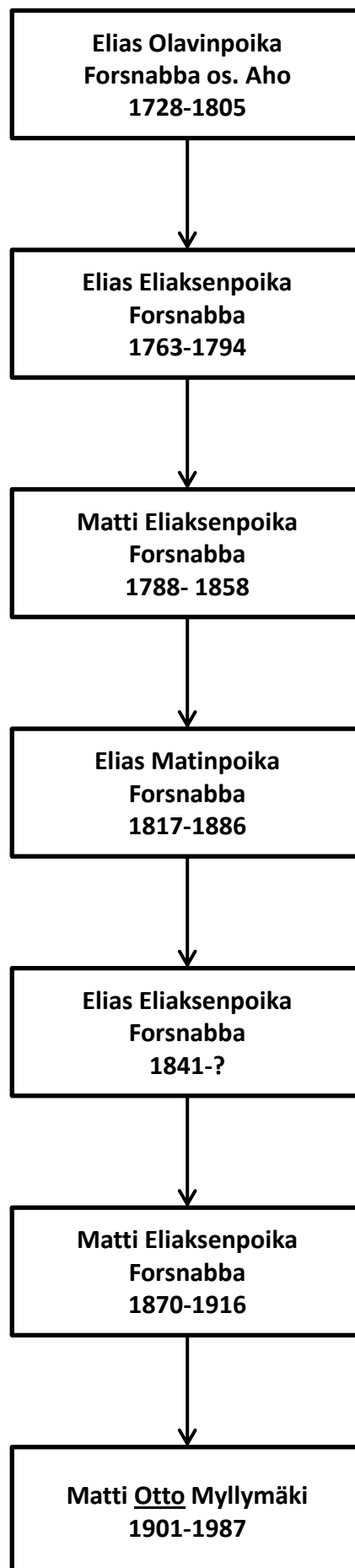
Vuonna 1743 alkavasta rippikirjasta Eliasta ei löydy ollenkaan Ahon kohdalta, Ahon isännäksi on noussut 1719 syntynyt Erkki-veli. Elias löytyy Kentalasta, jossa hänet on merkitty rengiksi merkinnällä "hos Gustaf Torp" eli "Kustaa Torpan luona". Torpassa hän oli vuodet 1746-1747. Vuonna 1749 alkavasta rippikirjasta hän löytyy Kentalasta Matti Erkinpoika vanhemman talosta merkinnällä "är hos ung Mats Ers. Gedda och 1752 hos Joh. Krog" eli "on nuoremman Matti Erkinpoika Kentalan luona ja 1752 Juho Krogin luona". Juho Krog eli Juho Mikonpoika Känkä oli Yli-Vetelin Krogissa eli krouvissa asunut suutari, jonka taloudessa Elias Olavinpoika oli vuoden 1752 tittelinään "lärgosse" eli "oppipoika". Näin Elias Olavinpoika Ahosta tuli suutari.

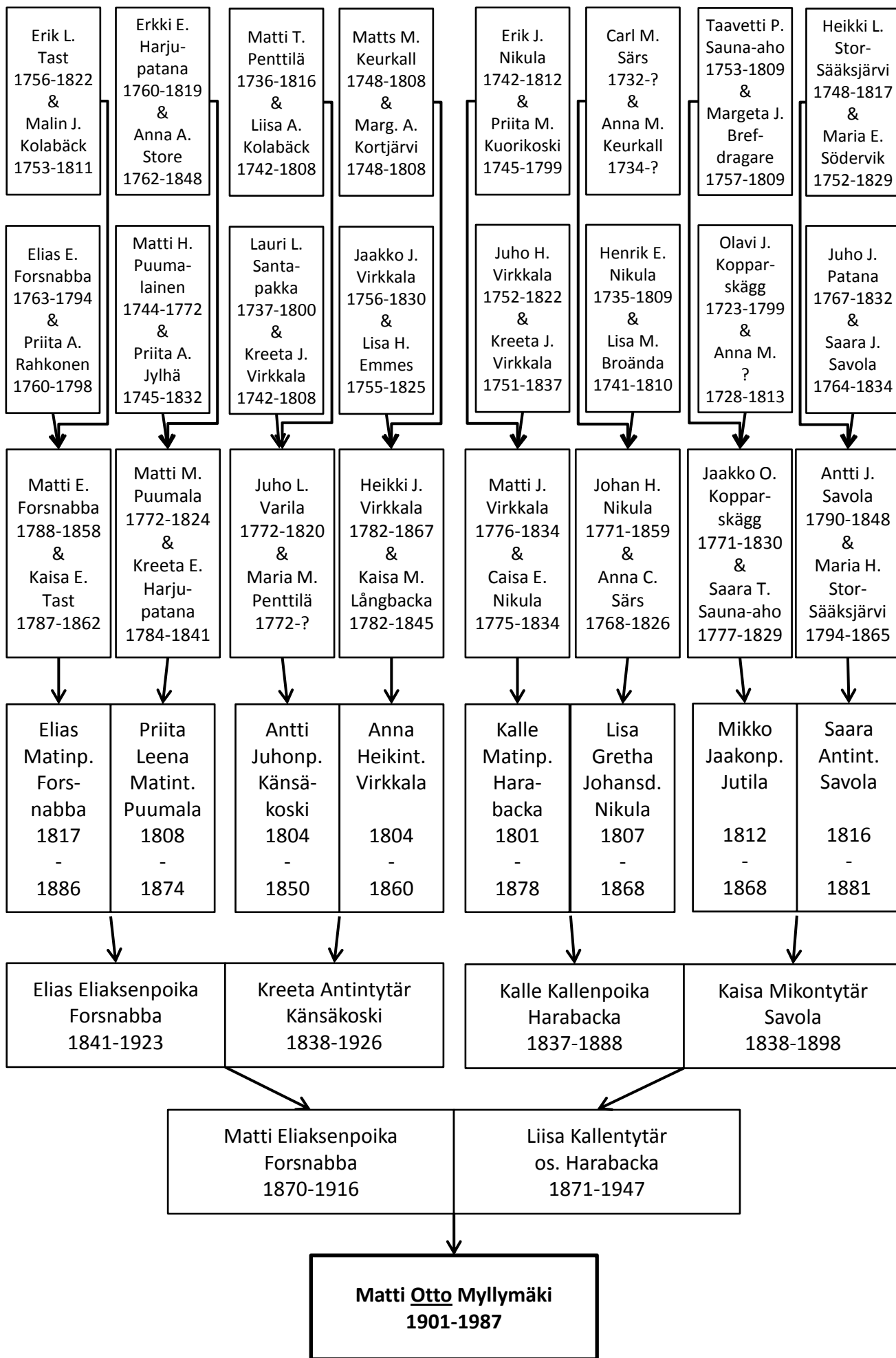
Vaimon Elias Olavinpoika Aho löysi Kentalan naapurista Penttilästä. Anna Tanelintytär oli Penttilän talon isännän Taneli Olavinpojan tytär. Vihille he menivät 20.10.1751 ja asuivat Penttilässä vuodet 1753-1754. Ja vuodesta 1755 alkaen sitten Forsnabbassa. Elias Olavinpoikasta on pari mainintaa Kokkolan pitäjän yläosan historiassa: "Vuonna 1761 mainitaan Kokkolan ylimaassa asunut suutari Elias Olavinpoika Aho, joka ilmestyy myöhemmin henkikirjoihin toisen ammatin harjoittajana: hän näet hankki 1772 itselleen luvan perustaa Forsnabban uudistila Kaustisen Köyhällejoelle. Ilmeisesti hän ei maamiehenäkään heti heittänyt kokonaan entistä ammattiaan, minkä hyvin ymmärtääkin; mutta tästä Forsnabban isäntä joutui lakitupaan. Vuoden 1780 syyskäräjillä jo 1777 mainittu 'Vetelin kyläsuutari', Torpassa asunut Petteri Juhonpoika Tollsten, joka valmisti kaikista päättäen jalkineita kaustislaisillekin, tiedusteli Elias Forsnabbalta tiukasti, oliko tämä tehnyt pieksuja ammattimaisesti. Elias Forsnabba selitti tyyneesti tehneensä vain muutamat pieksut naapureilleen, ja tähän vastaukseen Tollstenkin tyytyi arvellen kai säilyttäneensä kilpailijaa riittävästi".

Vuodelta 1791 on maininta, että Forsnabbassa asui Elias Olavinpojan lisäksi viisi perhettä: kolmen pojan ja kahden tyttären perheet. Suurperheessä oli pikkulapset mukaan lukien 24 henkeä.

Elias Olavinpojan pojan (Taneli Eliaksenpojan) kaksoishäistä 22.10.1775 Maria Heikintytär Kraftin kanssa on myös jäänyt jälki historiaan. Marian siskon tuore mies Erkki Silversmed osoittautui 15.10.1775 tehdyn kolmoismurhan tekijäksi, tuomittiin ja teloitettiin Kokkolassa 3.8.1776.

Otto Myllymäki oli Forsnabban eli Myllymäen talon perustajan Elias Olavinpoika Ahon jälkeläinen "suoraa isälinjaa".





Harabacka eli Paasila

Saima oli kotoisin Harabackasta, jossa asuvista osa käytti Paasila-nimeä. Harabacka sai perustamisluvan vuonna 1768 mutta löytyy vasta 1775 alkavasta rippikirjasta, jolloin Köyhäjoella oli Kolan talojen lisäksi vain Forsnabba ja Harabacka.

Harabacka kirjoitettiin joskus muotoon Haarabacka ja joskus puhuttiin Haaran taloista. Harabackan nimi tulee ilmeisesti siitä, että talo sijaitsee paikalla jossa kangas (backa) ja Köyhäjoki jotenkin haarautuvat.

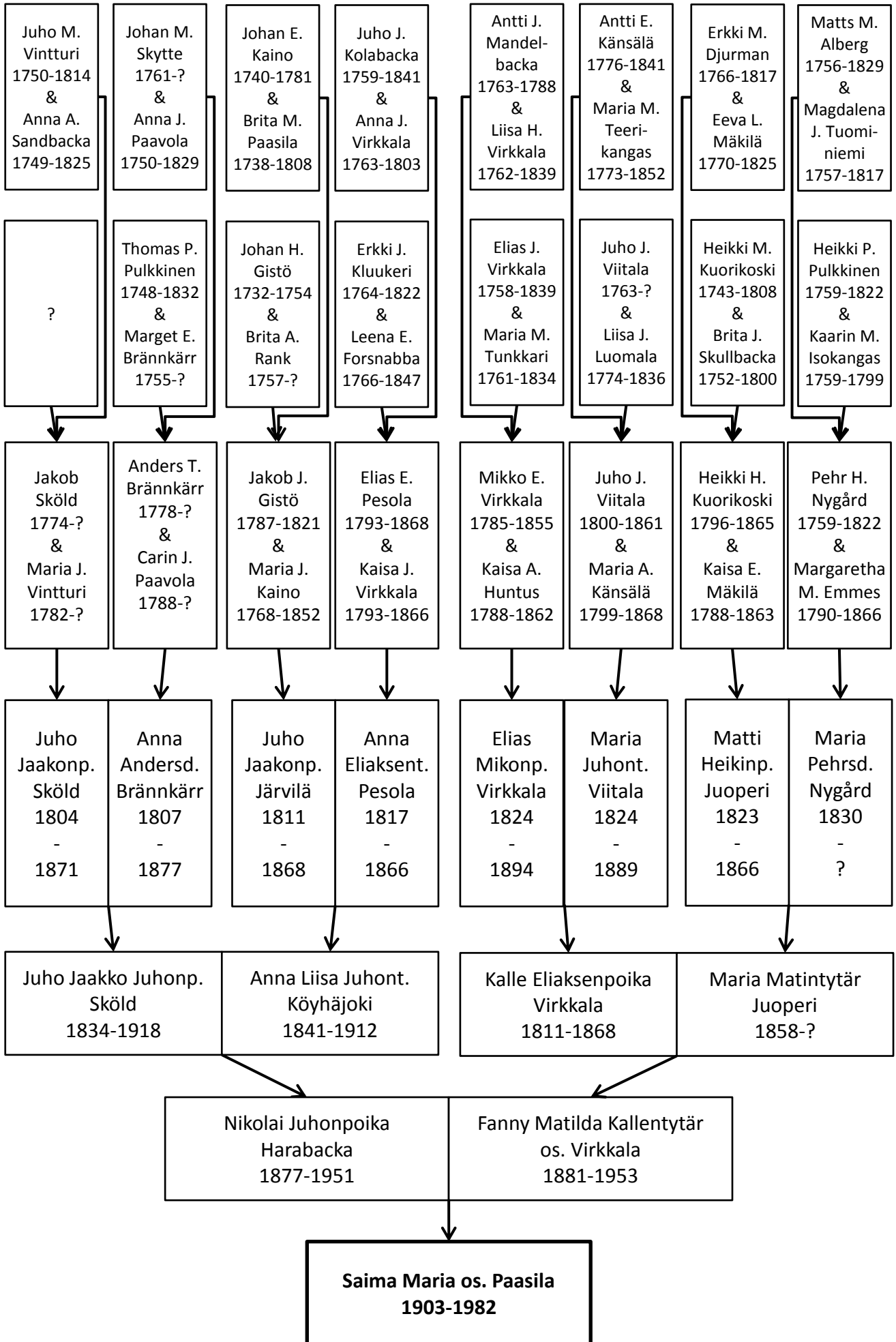
Ruotusotamies Jakob Sköld

Saiman varhaisin esivanhempi Harabackassa on torppariksi Harabackaan vuoden 1839 tienoilla tullut seppä **Johan Jakobsson Sköld** (1804-1871). Hänen isänsä oli ruotusotamies Jakob Sköld, jonka esivanhemmista ei ole tietoa, joskin joissakin ei-alkuperäislähteissä hänen patronyymikseen mainitaan Michel (Mikko). Joka tapauksessa hän asui Lillbäckenda-nimistä ruotutorppaa Alavetelistä ja meni vihille Kaustisella vuonna 1803 Maria Juhontytär Vintturin kanssa. Jaakko kuoli jo 1800-luvun alkuvuosikymmenellä, ehkä Suomen sodassa, sillä Maria meni uusiin naimisiin jo 1813.

Sköld (kilpi) on tyypillinen sotilasnimi, jonka Jakob on ottanut - joko vapaaehtoisesti tai pakolla - hänen ryhtyessään ruotusotamieheksi. Hänen isänsä ei todennäköisesti siis kantanut Sköld-nimeä.

Johan Jakobsson Sköld puolestaan meni vihille vuonna 1831 Kaustisella alaveteliläisen Anna Andersdotter Brännkärrin kanssa. Torppari-titteli muuttui myöhemmin talonpojaksi (bonden).

Näin Saiman juuret Harabackassa ovat varsin lyhyet. Mutta myös Oton äiti oli Harabackasta. Liisa Kallentytär Harabackan isoisä Kalle Matinpoika Virkkala muutti Huntuksesta Harabackaan talonpojaksi myös vuoden 1839 tienoilla. Kysymyksessä on samasta talosta huolimatta ihan eri perheet, jotka ovat korkeintaan kaukaista sukua toisilleen.



Lisätietoja:

Reino Myllymäki

044 306 3954

reino.myllymaki@iki.fi

www.reinomyllymaki.fi